

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну наукову працю **Чи Сіньюй** «Формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі гри на духових інструментах»,
що є представленою на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта. Музичне мистецтво

Актуальність дисертаційного дослідження Чи Сіньюй зумовлена пильною увагою науково-педагогічної спільноти до проблем якісного та кваліфікованого поєднання дослідження, творчості та духовного самовдосконалення у підготовці здобувачів музичної та музично-педагогічної освіти до художньо-аналітичної діяльності в університетах України та Китаю. Наявність невідкладної потреби розроблення відповідного теоретичного та методичного забезпечення інструментально-виконавської діяльності свідчить про своєчасність і доцільність обрання дисертантом теми «Формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі гри на духових інструментах».

Дисертаційне дослідження входить до тематичного плану науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» та становить частину наукової теми «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» (реєстраційний номер 0120U002017). Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Протоколом № 3 від 31.10.2019 р. та перезатверджено протоколом № 5 від 31.10.2024 р..

На підставі аналізу тексту кваліфікаційної наукової праці Чи Сіньюя «Формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі гри на духових інструментах» можемо говорити про достатню **ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків**, які сформульовано в дисертації, а також достовірність результатів, оскільки вони спираються на солідну теоретико-методологічну базу, зокрема, на положення феноменологічного, герменевтичного, структурно-функціонального та кластерного підходів, а також значний масив досліджень з музичної педагогіки, музикології та інструментального виконавства. У ході обґрунтування та розробки методики формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва у

процесі гри на духових інструментах привертають увагу когнітивно-семіотичний; інтенціонально-рефлексійний; інтеграційно-творчий підходи з відповідними методичними принципами (цілеспрямованого застосування герменевтичного аналізу музичного тексту, контексту і підтексту в роботі над твором; зосередження уваги на смислових ресурсах музичних знаків; акцентуація уваги на пошуку методичних засобів художнього втілення образу; методичного самозабезпечення на основі рефлексії власних виконавських і викладацьких можливостей; стимулювання міжвидових мистецьких асоціацій; розширення художнього кругозору на засадах жанрово-стильових поліхудожніх паралелей та полімодальних траєкторій сприйняття та уявлення). Про достатню ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації, а також достовірність результатів свідчить і сукупність дослідницьких методів, серед яких особливо вирізняємо оригінальні діагностичні (текстовий аналіз твору за різновидами; пояснення доцільності застосування семантичних одиниць відповідно усвідомленого образу, анкетування; завдання на самооцінювання; створення критеріальної мапи, творчі завдання на побудову виконавського втілення образу, які застосовувалися з метою визначення рівня сформованості художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва та викладачів гри на духових інструментах) та формувальні (синтезування результатів здійснення різних видів аналізу твору, текстові завдання, самооцінювання; пошук помилок та їх подолання під час самостійної роботи, створення виконавсько-інтерпретаційних мап роботи над твором; наведення зв'язків аналізу ставлень та емоційних реакцій на виконавську інтерпретацію творів щодо формування та підвищення рівня сформованості художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва та викладачів гри на духових інструментах) методи, які були використані в ході педагогічного експерименту.

Про обґрунтованість наукових результатів дослідження свідчать також переконлива апробація основних положень дисертації на чотирнадцяти міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

У змістовому наповненні кваліфікаційної роботи особливої ваги набувають: науковий дискурс стосовно феномену художньо-аналітичних умінь в інструментально-виконавському процесі (п. 1.1); сутність і структура художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва (п. 1.2) методологічні основи, педагогічні умови та методи формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного

мистецтва у процесі гри на духових інструментах (р. 2); педагогічний експеримент щодо формування останніх (р. 3). Схвалення дістає інноваційна блокова структура моделі формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі гри на духових інструментах. На позитивну оцінку заслуговують Додаток Е (серія лекцій «Основи аналітичної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва») та Додаток Ж (Варіанти комбінованих тестових завдань для оцінки інструментально-методичної обізнаності й рівня аналітичних умінь студентів-духовиків), які ефективно реалізують свою дидактичну функцію.

Серед **найбільш істотних наукових результатів**, що містяться в дисертації Чи Сіньюя, відзначаємо теоретичне обґрунтування та інноваційне розв'язання проблеми формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі гри на духових інструментах як важливого професійного знаряддя здобувачів музичної та музично-педагогічної освіти; характеристики художньо-аналітичних умінь, їх функціональних властивостей в контексті музичної педагогіки; обґрунтування сутності поняття «художньо-аналітичні уміння майбутніх учителів музичного мистецтва» як метаконструкту, що поєднує всі види аналізу в музикологічній та музично-педагогічній проєкціях, умінь, які є спрямованими на визначення художньо-образних властивостей та педагогічного потенціалу творів мистецтва, їх художньо-образного смислу та його розкриття в процесі виконавської або педагогічної інтерпретації.

Науковою новизною відрізняються наукові положення стосовно: кластерної природи (семантичний, методичний та інтерпретаційний кластери) структури художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва, що складається з *теоретико-семантичного* (уміння визначати семантичні одиниці музичного тексту під час його аналізу та усвідомлювати їх смисловий контекст; уміння проаналізувати та оцінити співвідношення знаків, символів та змістового наповнення атрибутів музичної мови твору), *методико-рефлексійного* (уміння аналізувати та узагальнювати виконавські завдання з педагогічним вектором застосування твору, уміння розробити критерії оцінювання власного виконання музичних творів на основі прикладних аналітичних процедур самооцінювання) та *художньо-інтерпретаційного* (уміння здійснювати аналіз художньої траєкторії розкриття образу, критичного ставлення до виконавської інтерпретації на основі сформованих жанрово-стильових та художньо-образних компетентностей) компонентах; методичних принципів, які конкретизують когнітивно-семантичний, інтенціонально-

рефлексійний та інтеграційно-творчий підходи; поетапної методики формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі гри на духових інструментах. Наукова новизна частково властива теоретичним положенням стосовно: сутності аналітичних та художньо-аналітичних умінь; видової специфікації аналітичної діяльності в процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва та викладачів музичних дисциплін; педагогічного потенціалу творів, доданих до репертуарного списку задля розвитку художньо-образного мислення в процесі опанування гри на духових інструментах.

Практичне значення отриманих результатів дослідження Чи Сіньюя вбачаємо в можливості використання діагностичного інструментарію педагогічного експерименту щодо оцінювання художньо-аналітичних умінь здобувачів вищої музичної та музично-педагогічної освіти стосовно різних видів музикування, що зумовлено змістом показників та дієвістю діагностичних процедур (*когнітивно-смысловий критерій* з показниками: ступінь розуміння семантичних одиниць музичного тексту та усвідомлення їх смислового контексту; ступінь оволодіння методом аналізу та оцінки співвідношення знаків, символів та змістового наповнення атрибутів музичної мови твору; *мотиваційно-дидактичний критерій* з показниками: ступінь розуміння семантичних одиниць музичного тексту та усвідомлення їх смислового контексту; міра здатності до самооцінювання власного виконавства; міра здатності добирати методи та критерії оцінювання та самооцінювання; *виконавсько-творчий критерій* з показниками: здатність здійснювати аналіз художньої траєкторії розкриття образу музичного твору; якість та винахідливість застосування жанрово-стильових, художньо-образних уявлень у виконавській інтерпретації на основі аналогій та асоціацій). Практичну значущість мають методи формування художньо-аналітичних умінь, які можна застосувати в процесі гри на різних музичних інструментах (абстрагування різних видів аналізу твору; синтезування результатів здійснення різних видів аналізу твору, текстові завдання, самооцінювання; пошук помилок та їх подолання під час самостійної роботи, створення виконавсько-інтерпретаційних мап роботи над твором; наведення зв'язків аналізу ставлень та емоційних реакцій на виконавську інтерпретацію творів – для формування та підвищення рівня сформованості художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва та викладачів гри на духових інструментах.

Достовірність результатів дослідження підтверджується оприлюдненням й апробацією його основних положень на численних міжнародних та загально-українських науково-практичних конференціях. Про достатню повноту викладу основних результатів дисертаційної роботи Чи Сіньюя у наукових виданнях свідчить наявність положень кваліфікаційної наукової праці у 7 публікаціях автора, з яких 3 статті – у наукових фахових виданнях України (1 – у співавторстві з науковим керівником), 4 – апробаційного характеру (1 – у зарубіжному виданні).

Структура дисертаційного дослідження Чи Сіньюя складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, списку використаних джерел (199 найменувань, з них 37 іноземними мовами, зокрема 10 – китайською) та Додатків, які розміщено на 250 сторінках, де основний текст займає 176 сторінок.

Отже, оцінюючи зміст та завершеність дисертації, констатуємо, що її обсяг і структура відповідають вимогам до кваліфікаційних наукових праць, які подаються на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а зміст підкорений визначеній меті.

Дискусійні положення та зауваги до змісту дисертації.

У цілому позитивно оцінюючи результати кваліфікаційної наукової праці Чи Сіньюя, висловимо деякі побажання та вказівки щодо її недоліків.

1. Інтеграційно-творчий підхід є інноваційним у контексті формування художньо-аналітичних умінь, проте, на нашу думку, варто було би більш докладно описати процедуру конкретизації означеного підходу в процесі актуалізації полімодальних траєкторій сприйняття музичних творів.

2. Дослідник розглядає феномен міжвидових мистецьких асоціацій, однак не пояснює, яким чином вони можуть допомогти здобувачам у глибшому розумінні та інтерпретації музичних творів.

Нажаль робота не позбавлена технічних помилок, проте висловлені зауваження й побажання носять дискусійний характер та не впливають на загальну позитивну оцінку рецензованого дослідження.

Висновок про відповідність кваліфікаційної наукової праці чинним вимогам.

Дисертація Чи Сіньюя «Формування художньо-аналітичних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі гри на духових інструментах» є завершеною науковою працею, де її автором отримано нові науково обґрунтовані результати, які в сукупності розв'язують

конкретне наукове завдання, що має значення для розвитку теорії та методики фахової, зокрема й інструментально-виконавської, підготовки здобувачів музичної та музично-педагогічної освіти.

Дисертаційна робота відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор, **Чи Сіньюй**, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта. Музичне мистецтво.

Рецензент:

професор, доктор педагогічних наук,
професор кафедри музичного мистецтва і хореографії
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

Галина НІКОЛАЇ

